

Alla Nazimova,

de hoofdrolspeelster uit 'The Red Lantern' (1919)

'Ik heb een enorme appetijt in het leven en alles wat errond hangt. Je zal me niet vlog betrappen op navelstaarderij. Van naar beneden kijken, krijg ik een dubbele kin. Dus kijk ik altijd naar boven.' Alla Nazimova zei het met enige zelfspot. Voor een diva van de Amerikaanse stille film was ze nog niet zo stom.

ELIANE VAN DEN ENDE

■ Nazimova in *The Red Lantern*.

Nazimova was niet alleen een steractrice op het Amerikaanse witte doek en de theaterpodia. Ze schreef ook zelf scenario's, produceerde films, componeerde muziek en had een tumultueus liefdesleven met mannen én vrouwen. Bovendien was de suffragette medeoprichtster van de Women's Party en petemoei van de latere Nancy Reagan.

In *The Red Lantern*, een stille film uit 1919, speelde Alla Nazimova een dubbelrol: een Euraziatisch meisje en haar blanke halfzus. De oorspronkelijke pellicule, die in het bezit is van het Koninklijk Filmarchief in Brussel en gerenoveerd werd, speelt tegen de politieke achtergrond van de Bokseropstand in China, nu 110 jaar geleden.

Zelf was Mirian Edez Adelaida Leventon ook een mengproduct. Geboren in 1879 in Yalta, de Krim (nu Oekraïne), in een Sefardische familie, vertrok de peuter naar Zwitserland, waar ze op een katholieke school vloeiend Frans leerde en op kostschool ook Duits. Vader Leventon wilde zijn dochter viool zien spelen en dus bespeelde 'Adelaide' op haar zevende al een instrument. Maar ze kreeg een ferme pandoering van haar vader, nadat ze zich na een schitterend gespeeld concert te veel had geamuseerd op de receptie. Die afranseling zadelde haar een leven lang op met podiumangst.

Toch ging de adolescente lessen volgen bij niemand minder dan theatergoeroe Stanislavski. Omdat haar vader-*apotheker-commerçant* bezwaar had tegen een acterende dochter, koos ze haar pseudoniem naar de heldin van het toen populaire Russische boek *De straatkinderen*.

Schitteren op Broadway

'Alla Nazimova' was geboren en op haar 24ste was ze al een beroemdheid in Moskou, was ze gehuwd met een medeacteur en toerde ze met een Russisch gezelschap en haar minnaar Pavel Orlenev door Europa. Na successen in Londen kreeg Alla ook bijzonder gunstige kritiek in New York, zelfs al speelde de meertalige actrice in het Russisch.

Toen het theatergezelschap terugkeerde, besloot Alla in de VS te blijven en haar naam te laten schitteren op Broadway. In amper vier à vijf maanden tijd leerde ze Engels. Een van haar eerste stukken was *Hedda Gabler*, naar het gelijknamige werk van Hendrik Ibsen. Nazimova, die zowel psychologische rollen en klassiekers van Tchechov en Oscar Wilde als luchtigere stukken speelde, werd een van de grote namen van het New Yorkse

theaterleven.

De start van haar filmloopbaan kwam er met de pacifistische verfilming van een theaterstuk *War Brides* in 1916. Haar jaarloon was gigantisch en zelfs hoger dan dat van de legendarische Mary Pickford.

Temperament

Maar 'stomme' rolletjes waren niet voldoende voor de temperamentvolle 'Russische'. Twee jaar later was ze al producer en codirecteur van *Eye for Eye* van regisseur Albert Capellani, met wie ze het jaar daarop *The Red Lantern* draaide. De filmthema's die ze uitkoos waren vaak verfilmingen van literaire klassiekers als *Een poppen-*

Nazimova werd aangezien als een ladykiller. Ze zou ook tot de 'sewing circles' hebben behoord, het naaclubje van verdoken lesbische en biseksuele vrouwen

huis van Ibsen. Daarbij waagde ze zich aan experimenten, eigen filmtechnieken en gedurfde modernistische settings. De kritieken en het publiek volgden haar niet en zodra het geld op was, moest Nazimova rond 1925 terug naar het theater om brood op de plank te brengen.

Voor *Salomé*, een film gebaseerd op een stuk van Oscar Wilde, koos ze Natacha Rambova, de tweede vrouw van Rudolph Valentino, als artdirectrice. Het waren gewaagde decors, maar het was ook een gewaagde relatie. Het gerucht ging dat beide vrouwen een affaire hadden, net zoals Nazimova ook een relatie zou hebben gehad met Jean Acker, de eerste vrouw van Rudolph Valentino.

Schone schijn

Nazimova werd wel meer lesbische relaties toegedicht: Dolly Wilde, de nicht van Oscar, regisseur Dorothy Arzner, schrijfster Mercedes de Acosta... Het huwelijk dat Alla gesloten had met de homoseksuele acteur Charles Bryant was een zogenaamd *lavender marriage*, een huwelijk voor de schone schijn om wegens hun ware geardeheid geen contracten mis te lopen.

Nazimova zou tot de *sewing circles* hebben behoord, het naaclubje van

■ Alla Nazimova schitterde niet alleen op het witte doek en de theaterpodia, ze produceerde ook zelf films.

verdoken lesbische en biseksuele vrouwen. Dat vrouwensolidariteit geen ijdel woord was, bewees ze met de daadwerkelijke steun aan vrouwen zoals Anna May Wong, die op haar veertiende een eerste rolletje kreeg in *The Red Lantern*.

Toen de steractrice in 1945 stierf aan een trombose, nadat ze borstkanker

had overleefd, woonde ze samen met Glesca Marshall, in haar villa met tuin 'The Garden of Allah' op Sunset Boulevard. En dat al sinds 1929. En toch werd Alla Nazimova nagewezen als een ladykiller.

Het project *The Red Lantern*, met vertoning van de film, loopt nog tot 24 oktober in de

Musea van het Verre Oosten, Laken - Chinees Paviljoen. Tijdens de matinee is er kinderanimatie voorzien in de ABC-studio van het Chinees Paviljoen, waar kinderen vanaf 4 jaar op een speelse manier kennismaken met de wereld van chinoiserieën (i.s.m. Belgisch Instituut voor Hogere Chinese Studiën). Reserveren: 02/741.72.14, www.cinematek.be, www.kmkg-mrah.be